

Shakespeare

Macbeth

KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ KECSKEMÉT
1970.

W. Shakespeare

A „Macbeth” elemzése közben ...

- Shakespeare-nek nincs **általános** tragikus koncepciója — minden drámájában meg kell keresni az **egyedit**.
- Hősei **maguk** az okozói saját bukásuknak.
- Jellem és tett szerves kapcsolata. Mindig jelentkezik valami **különleges** körülmény, ami a jellemet döntés elé állítja. Ezek azonban rendszerint a döntő cselekvés után jelentkeznek, ezért nem a cselekvés forrásai.
- E műben a hősben zajló **belső harc** a jellemző és a döntő
- A „Macbeth” a nagy drámái közül a legkésőbbi (1606). Leginkább a Hamletre emlékeztet; a két hős útja a gondolatától a kritikusán elhatározott cselekvésig: **meditáció** a tett előtt — **lelkiismeret-furdalás** a tett után.
- Sötétség borítja be a tragédiát. Minden fontos jelenet éjszaka, vagy sötét helyen történik. Macbeth megparancsolja a csillagoknak, hogy rejtsek el a fényüket, különben „fekete” vágyai lelepleződnek.
- A boszorkányokról. **Nem kényszerítik** Macbethet cselekvésre. Az ő jóslataik csupán a veszélyes körülményeket prezentálják. A jóslat hatása Macbethből alakul ki és nem a jóslatot adó boszorkányokban. Ezt világossá teszi a különbség közte és Banquo közt; Banquo nem ijed meg tőlük és közömbös marad velük szemben. **A gyilkosság az Macbeth gondolata; nem a boszorkányok unszolják rá!**
Amikor túl van a gyilkosságokon, akkor már ő maga keresi fel a boszorkányokat; már elkötelezte magát a gonoszság felé. Ezt látván a boszorkányok, most már nyugtatják, félrevezetik, becsapják. S később — bár átkozza a boszorkányokat, hogy becsapták őt — soha nem akarja a bűn terhét rájuk hárítani.
- Macbeth és a Lady. Mindkettőt ugyanaz a becsvágy és szenvedély fűti, hasonlítanak egymásra. Hatalmaskodásra, uralkodásra termettek. Macbeth drámája az emberben feszülő dualisztikus erők érvényesülése, az embernek a bűnhöz való viszonya. Kétféle hatóerő hat Macbethre; horizontálisan a DÉMONI erő sugárzik a hősre (képviselői a Lady és a boszorkányok), vertikálisan a LOGIKAI erő keresztezi az életútját (képviselői a király, Malcolm, Macduff, Banquo). A két hatóerő metszőpontjában alakul ki Macbeth lelkiismereti drámája. A démoni erők legyőzik a logikai erőket, s a forrongó káoszban **magányossá** válik Macbeth.

A dráma elején nemes, becsületes, a király legkiválóbb embere. Leverí a lázadást, amely a király hatalmát fenyegette. Hatalom, rang, újabb vagyon az övé. De a teljes hatalom iránti szenvedélye, a becsvágya elragadja a drámáj erők hatására. Bátorsága félelmetes, a nyilvánvaló veszélyektől nem fél; de a véres tetteiből származó képek vízióitól megriad.

A végén Macbeth büntudata erősebb, mint a bukás tudatossága. Nem tud aludni. A lelki békéje felbomlott.

A boszorkányok újabb jóslata után teljesen felszabadul benne a démoni erő. Nyílt zsarnokká válik, mindenki fél tőle, **magányos** marad.

A Lady a darab első részében döntő befolyással van a cselekményre. Akaratában megingathatatlan. A jóslat az ő számára azonnal elhatározóvá válik. Számára nincs különbség akarat és tett között. Ismeri a férje vívócsászárnak a gyöngeségeit. A tettet ezért hősiesnek festi le.

Szenvedélyes bátorsága lesöpri Macbethet a lábáról. Mindig önuralma van (gyilkosság, vacsora), segít a férjének, de ő nem kéri annak segítségét. Soha nem hagyja cserben az urát!

- Ibsen amikor egy helyütt elmondja híres szállóigéjét („írni annyi, mint ítélszéket tartani magunk fölött”), az életről ezt vallja:

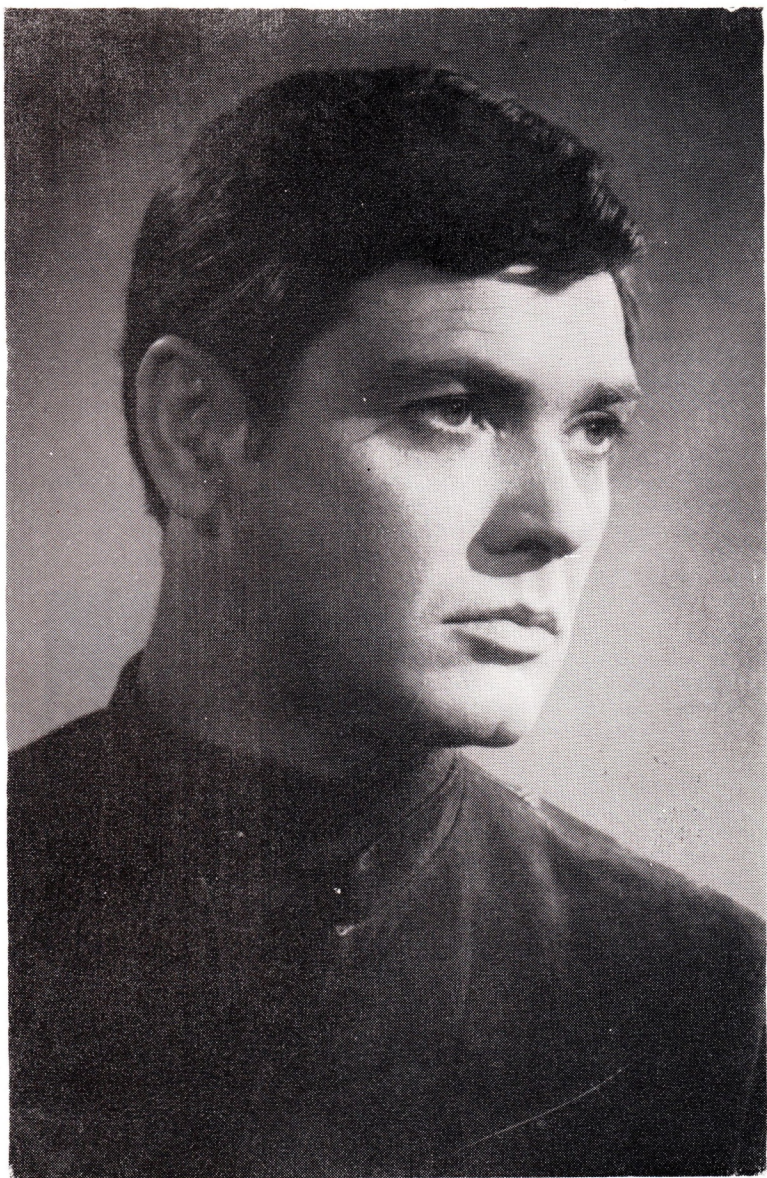
„Élni annyit jelent, mint sötét hatalmak kísértetiárását leküzdeni magunkban.”

Ez nem sikerült Macbethnek. Tragikus és totális bukása után az erkölcsi világrend visszanyeri egyensúlyát, kigyúl az élet, az igazság és a szabadság fénye.

Udvaros Béla
rendező

Forgács Tibor

Macbeth

Tőr az, amit ott látok? Markolattal
Kínálja magát. Jöjj, had' kaplak el!
Nem, nem sikerül. Pedig itt ragyogsz!
Végzetes kép, nem fog el a tapintás
Éppúgy, ahogy a látás? vagy csupán
Lelki tőr volnál, üres képzelődés,
Melyet a tüzes agyvelő vetít ki?
De hisz itt vagy, oly kézzelfoghatóan,
Mint ez, melyet kirántok:
Oda mutatsz, ahova megyek és
Amit ragadtam, épp olyan fegyver.
Szemem a többi érzék betege,
Vagy mindegyiknél különb: egyre látlak
S vért izzad a markolatod s a pengéd,
Mely előbb tiszta volt. Na, nem lehet: csak
A véres munka szoktatja magához
A szememet. — Most halottan hever
A fél föld és rémképek gyötrik a
Függönyös álmot, boszorka-had áldoz
A sápadt Hecatének, és a csontváz
Halál, melyet fölvert óraüvöltő
Őre, a farkas, lopakodva így,
Tarquinius rabló lépteivel,
Megy, kísértetként, a célja felé.
Te, szilárd föld, ne halld, hol jár a lábam,
Mert a köveid is kifecsegik
S megtörik az éj néma iszonyát.
De ő csak él, míg fenyegetem —,
A tett tüzére jeget fúj a szó!
Megyek s megvan; a csengő tetre hív.
Ne halld, Duncan: a hang, mely idekongott,
Az eget nyitja eléd, vagy a poklot.

Bemutató előadás
1970. január 30-án, pénteken este 7 órakor

SHAKESPEARE

Macbeth

Tragédia 2 részben
Fordította: Szabó Lőrinc

SZEREPLŐK:

Macbeth	Forgács Tibor
Duncan király	Mezey Lajos
Malcolm	Körtvélyessy Zsolt
Donalbain	Schlichter Zoltán
Banquo	Fekete Tibor Jászai-díjas
Macduff	Piróth Gyula
Lennox	Korbuly Péter
Ross	Horváth László
Öreg Siward	Jánoky Sándor
Kapus	Jászai-díjas
Százados — Nemes úr	
I. úr — Menteith	Kölgyesi György

Lady Macbeth	Déray Camilla
Lady Macduff	Parragi Mária
Komorna	Zombori Viola
Hecaté	Fraknói Sári
I. boszorkány	Zsigrai Annamária
II. boszorkány	Kéri Edit
III. boszorkány	Cserje Zsuzsa
	Bálint Mária

Angus	Szalma Sándor
I. gyilkos	Balassa Gábor
II. gyilkos	Budai László
III. gyilkos	Benkóczy Zoltán
Seyton	
Öreg	Gyulai Antal
Skót orvos	Unger Rudolf
Angol orvos	
ifjú Siward	Szalay Imre
Hírnök	
Cathness	Takács László
Fleance	Gombos János
Szolga	Basilides Barna
Macduff kisleánya	ifj. Lengyel Sándor

Katonák, kísérők, udvaroncok,

Díszlettervező: **Borcsa István**

Jelmeztervező: **Poós Éva m. v.**

Rendező: **Udvaros Béla**

Lady Macbeth

Részeg volt a remény,
Amibe öltöztél? Aludt azóta
S most sápadtan és zölden riac, arra,
Amit oly bátran kezdett? Ezután
Ennyibe veszem a szerelmed is.
Hát félsz az lenni tettben, s akaratban,
Ami vágyban vagy? Kéne, amit az
Élet díszének ítélsz, mégis úgy élsz,
Hogy pipogvának ítéled magad
Mint a macska a mesében?
És „félek”-kel felelsz az „ízlenék”-re,

Jobb annak, akít pusztító dühünk ért,
Mint pusztítani a csak kétes üdvért.
A lélek, ha nem ízlik a siker:
Mindent vesz és semmit se nyer

Parragi Mária

Lady Macbeth

**A színházak államosítása óta Kecskeméten bemutatott
Shakespeare-előadások:**

1957-ben: Othelló	Rendezte: Dr. Németh Antal
1959-ben: Szentivánéji álom	„ Dr. Németh Antal
1960-ban: Vízkereszt	„ Lovas Edit
1962-ben: Rómeó és Júlia	„ Lovas Edit
1964-ben: Coriolanus	„ Seregi László
1965-ben: Makrancos hölgy	„ Lovas Edit
1966-ban: Sok hűhó semmiért	„ Pétervári István
1967-ben: A vihar	„ Udvaros Béla

Borcsa István diszletterve

Következő bemutatónk:
„PÉNTEK RÉZI” MŰSORNAPTÁRA

Február 13., péntek este 7 óra	Katona bérlet
Február 14., szombat este 7 óra	Csortos bérlet
Február 15., vasárnap du. 3 óra	Tsz. és nyugdíjas bérlet
Február 15., vasárnap este 7 óra	Madách bérlet
Február 16., hétfő	Szünnap
Február 17., kedd este 7 óra	Somlay bérlet
Február 18., szerda este 7 óra	Bajor bérlet
Február 19., csütörtök este 7 óra	Déryné bérlet
Február 20., péntek este 7 óra	Blaha bérlet
Február 21., szombat este 7 óra	Jászai bérlet
Február 22., vasárnap du. 3 óra	Móra bérlet
Február 22., vasárnap este 7 óra	Bérletszünet
Február 23., hétfő	Szünnap
Február 24., kedd du. 3 óra	Ifjúsági A-bérlet
Február 25., szerda este 7 óra	Bérletszünet
Február 26., csütörtök este 7 óra	Arany bérlet
Február 27., péntek du. 3 óra	Ifjúsági C-bérlet
Február 28., szombat este 7 óra	Berky bérlet
Március 1., vasárnap du. 3 óra	Bérletszünet
Március 1., vasárnap este 7 óra	Bérletszünet
Március 2., hétfő	Szünnap
Március 3., kedd este 7 óra	Bérletszünet
Március 4., szerda du. 3 óra	Ifjúsági B-bérlet
Március 5., csütörtök este 7 óra	Bérletszünet
Március 6., péntek este 7 óra	Budapesti tavasz Katona bérlet

Ara; 3,— Ft